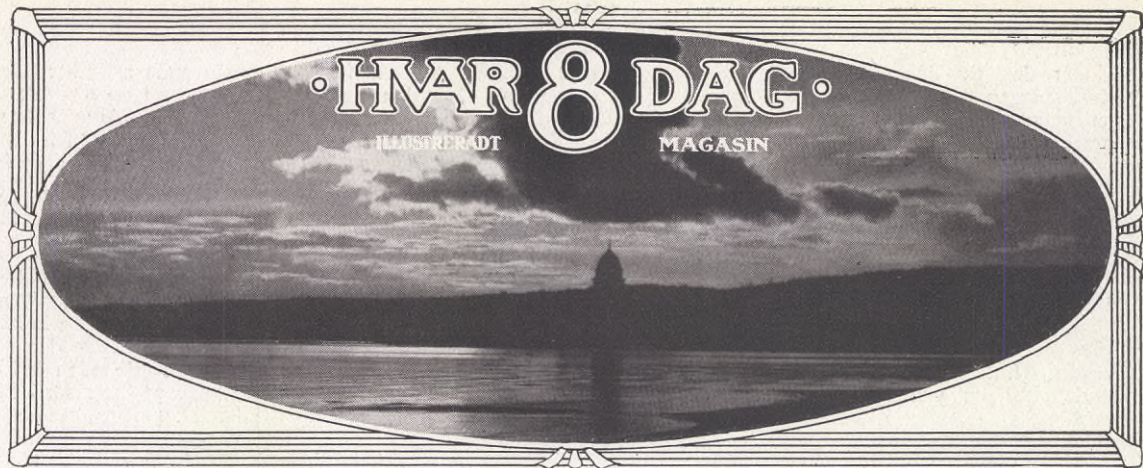

Det här verket har digitaliserats vid Göteborgs universitetsbibliotek.
Alla tryckta texter är OCR-tolkade till maskinläsbar text. Det betyder att du kan söka och kopiera texten från dokumentet. Vissa äldre dokument med dåligt tryck kan vara svåra att OCR-tolka korrekt vilket medför att den OCR-tolkade texten kan innehålla fel och därför bör man visuellt jämföra med verkets bilder för att avgöra vad som är riktigt.

This work has been digitised at Gothenburg University Library.
All printed texts have been OCR-processed and converted to machine readable text.
This means that you can search and copy text from the document. Some early printed books are hard to OCR-process correctly and the text may contain errors, so one should always visually compare it with the images to determine what is correct.

SILJAN OCH RÄTTVIKS KYRKA. — FOTO. G. HEURLIN, STOCKHOLM.

20:DE ÅRG.

DEN 17 NOVEMBER 1918

N:o 7

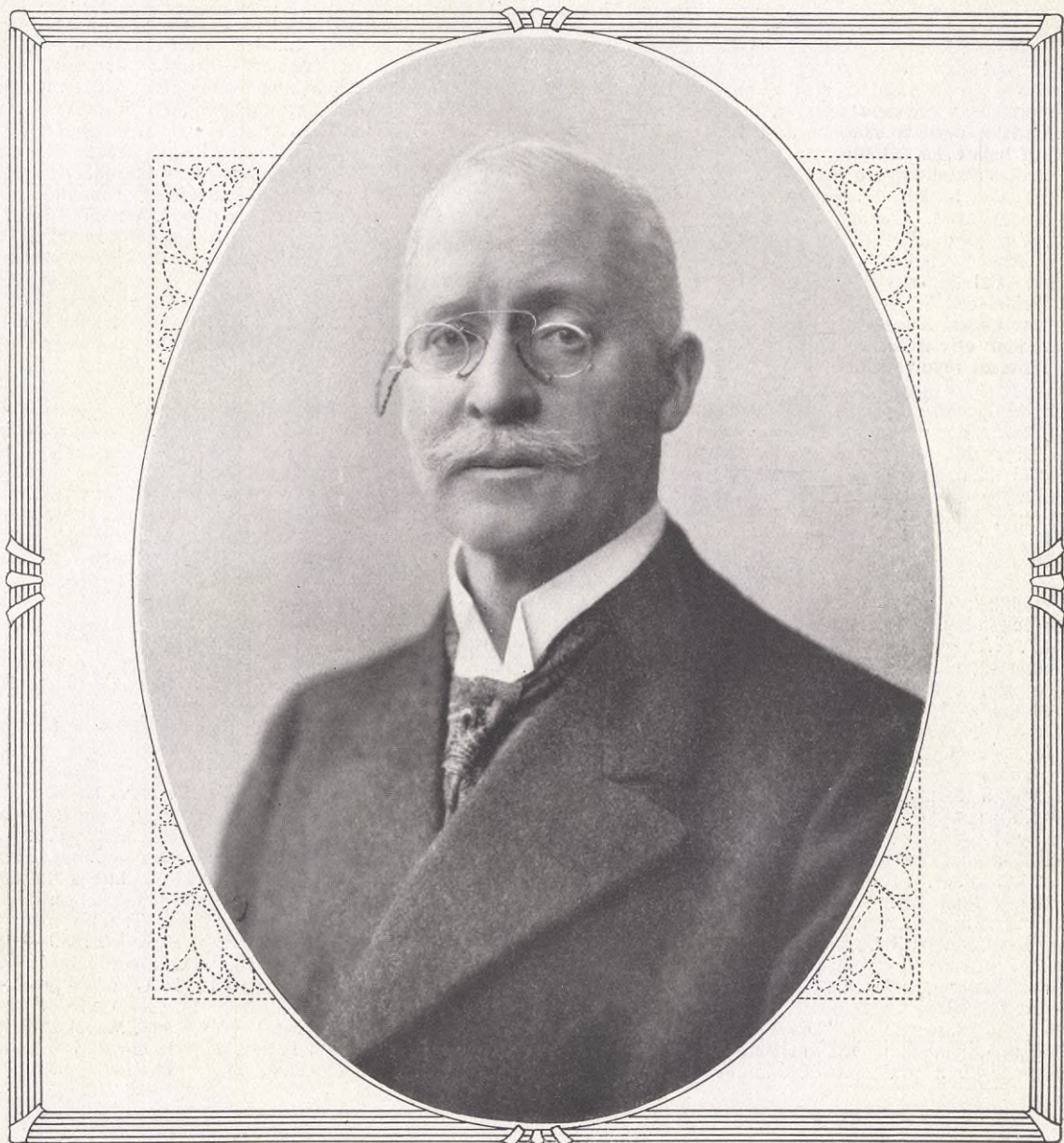

Foto. Rahm, Lunda.

Klode: Bengt Stjernerparre.

Ewert Wrangell

Under den tid den litteratur- och konsthistoriska undervisningen vid våra universitet mera bedrefs i estetiserande än egentligen historisk riktning, var olägenheten af dessa ämnens sammankoppling icke så framträdande som hvad sedermera blifvit fallet. Efter hand som de moderna historiska forskningsmetoderna börjat tillämpas äfven på dessa discipliner, har dock — med det alltmer växande materialet och den till följd däraf allt nödvändigare specialiseringen — blifvit allt svårare att hålla denna estetiska union vid makt. En öfvergångsform fann man genom anställandet af en biträdande lärare i det ämne, hvilket ansågs mindre viktigt eller i hvarje fall mindre utveckladt. Litteraturhistorien hade äldre häfd, konsthistorien var en yngre vetenskap, och den senare kom alltså att ställas i andra rummet. Det har emellertid visat sig, att den konsthistoriska forskningen tack vare varmt intresserade och intresseväckande lärarekrafter vid universiteten lyckats under de senast gångna 20 åren tillkämpa sig en plats vid sidan af litteraturhistorien och fullt jämställd med denna. Äfven vid Stockholms och Göteborgs högskolor har det konsthistoriska läroämnet införts, vid den förra — tack vare en enskild donation — t. o. m. tidigare än annorstädes förbundet med en själfständig professor. I Uppsala har litteraturhistorien ända till den föregående år skeddä tudelningen af professuren varit den af professor företrädde grenen, medan i Lund den ordinarie professorn fr. o. m. år 1914 öfvergått från sin förut bedrifna specialdisciplin — litteraturhistorien — till den andra ämnesgrenen — konsthistorien, och således den biträdande läraren fått verka inom det förstnämnda ämnet. Genom den af k. m. t. i dagarna professor E. Wrangel officiellt tilldelade professuren i konsthistoria och konstteori har nu också i Lund tvänne professorsbeställningar erhållits i stället för den förutvarande.

Professor Wrangels vetenskapliga produktion faller visserligen hufvudsakligast inom det litteraturhistoriska området — alltifrån doktorsdisputationen för jämnt 30 år sedan om "Det carolinska tidevarfvets komiska diktning" och till de senaste årens många populära Tegnérböcker, men redan 1894 begynner hans bidragsgivande till den konsthistoriska litteraturen med en i "Kulturhistoriska meddelanden" tryckt artikel om „Pehr Hörbergs konstnärspersonlighet“. Sedan dess hafva med vissa tids mellanrum följt ett antal konststudier, bl. hvilka särskildt böra påpekas en utredning om "Tegelarkitekturen i norra Europa och Upsala domkyrka" (1897), hvilken uppsats varit grundbestämmande för fastsläendet af de blandadt fransk nederländska och baltiska influenser, som gjort sig gällande vid det märkliga domkyrkobygget i Upsala. Prof. Wrangels profföreläsning 1899 för den honom sedan tilldelade kombinerade litt.- och konsthistorieprofessuren i Lund handlade om "Cisterciensernas inflytande på medeltidens byggnadskonst i Sverige". Liksom i nyssnämnda uppsatser har prof. Wrangel äfven sedermera i sitt konsthistoriska författarskap hufvudsakligast behandlat arkitekturproblem eller i samband därmed stående detaljer. Han har sålunda i "Kult och konst 1905" haft en utredning om "The early English och Linköpings domkyrka" samt utfört mångåriga undersökningar af de småländska kyrkorna, hvilket bl. a. resulterat i en uppsats 1907 om desamma samt i det i år utkomna arbetet "Medeltidsmålningarna i Dädesjö". Han har också lämnat värdefulla bidrag till Lunds domkyrkas utforskning, särskildt genom sin studie om "Lunds domkyrkas äldsta ornamentik" (1910), hvilken där af honom ovedersägligt påvisats stå i intimt samband med den lombardiska ornamentiken. Dessa detaljforskningar samt senare tiders rika Orientlitteratur — här må främst nämnas Sterzygowskis epokgörande arbeten — ha ledt

prof. W. till ett förnyadt upptagande af hithörande problem, hvilka han belyst i ett par i universitetets årsskrift (för detta och kommande år) införda uppsatser "Studier i gammalkristen ornamentik" samt "Till den inskrifna palmettens historia". Dessutom har prof. W. i ett år 1915 utkommet arbete behandlat "Det medeltida bildskåpet från Lunds domkyrkas högtalare" samt i Ystads fornminnesförenings minnesskrift 1917 skildrat "Altarskåpet från Ystad; klosterkyrka".

Om W:s flitiga medarbetarskap i tidningar och tidskrifter och vidlyftiga populärvetenskapliga föreläsningssverksamhet må här endast i förbigående erinras. Kraftigare bör däremot betonas den betydelse den af honom i förening med Fr. Hazelius alltsedan 1916 utgifna "Tidskrift för konstvetenskap" haft för den konsthistoriska forskningen i landet, liksom också bör påpekas det rent personliga, väckande och värmande inflytande professor W. utöfvat till den skånska konstens fromma. För flere af Skånes konstnärer har han i det fallet i betryckta tider varit ett ovärderligt stöd. I samband härmed må nämnas det af honom utgifna planschverket öfver den tyvärr alltför tidigt bortryckte skånske målaren Anders Trulson. Genom sitt initiativtagande till det i år 20 åriga och alltfört lifskraftiga Lucasgillet i Lund — en sammanslutning af konstnärer och konstvänner — har han också befordrat konstintresset i Skåne, liksom äfven helt naturligt genom sitt mångåriga ordförandeskap i konstföreningen för Södra Sverige. Han är också en af stiftarne af den i år startade "Föreningen Det gamla Lund" samt säkerligen den mest förtjänte upphofsmanen till det vid universitetsjubileet nybildade Humanistiska samfundet.

Här har nu talats mest om prof. W:s konsthistoriska gärning, närmast i anledning af den erhållna professorsutnämningen i detta ämne. På litteraturhistorien har han dock hittills nedlagt sitt egentliga lifsverk och en rad arbeten vittna där om outtröttlig flit och mångsidigt intresse. Förutom det redan nämnda böra till listan läggas hans båda studier öfver Sveriges litterära förbindelser under 1600-talet med resp. Holland och Tyskland, hvilken sistnämnda — äfven utgifven på holländska — renderat honom en rad utmärkelser från nederländska lärda samfund. W:s litterära arbeten röra sig dock företrädesvis om Esaias Tegnér och hans tid, och härom handla en hel följd af böcker: "Brinkman och Tegnér" (1906), "Den blåögda" (1908), "Martina von Schwerin" (1912), "Tegnérskä släktminnen och ungdomsbilder" (1913), "Tegnérskä kärlekssaga" (1916), "Rämen och Tegnérminnet" samt delvis också "Gamla studentminnen från Lund" (1918).

Trots en så alstringsrik och omfattande författarsverksamhet är det rent märkvärdigt, att professor W. ändå haft tid öfver för tusen andra ting, den krävande undervisningen, akademiska och enskilda sammankomster etc. Liflig och skämtsam, intresserad för allt, oändligt hjälpsam och rent beundransvärd i sin förmåga att utnyttja småstunderna äro några omdömen, som i viss mån karaktärisera hans personlighet.

Prof. Ewert Henrik Gabriel Wrangel är född 20 nov. 1863 i Stockholm, yngre broder till generalerna Gustaf och Herman Wrangel. Studerade i Växjö, mogenhetsexamen där 1882. Fil. kand. i Lund 1884, fil. lic. 1888, fil. dr. 1889. Docent vid Lunds universitet i estetik och litteraturhistoria 1888 och samtidigt amanuens vid universitetsbiblioteket. T. f. professor i estetik samt litteratur- och konsthistoria ^{21/2} 1889—^{24/3} 1891 samt ^{1/2} 1898—^{30/12} 1899. Ord. professor 1900. Övertog konstundervisningen 1914. Utnämnd professor i konsthistoria och konstteori oktober 1918. Företagit omfattande studieresor i Tyskland, Medelhafsländerna, Frankrike och Italien. Gift 1902 med friherrinnan Ingrid Elisabeth Hermelin.

GROSSHANDLANDEN W. T. EWERT. *Provinsialmästare för Frimurareordens Göta Provinsial-Loge.*

till densamma äro upp- gjorda af arkitekten Ernst Torulf, som också varit sakkunnig förtroende- man hos den under ju- stitieborgmästaren Bern- hard Lindbergs ordfö- randeskap stående bygg- nadskommittén. Den inre mera ordensmässiga utstyrseln har utförts

Frimurareordens anseende i Sverige och dess verksamhet för att lindra lidan- det och nöden äro så väl kända hos alla folkklasser, att en för utomstående märk- bar och viktig händelse i Ordens lif kan hafva sitt intresse. Sedan ett par år till- baka har frimuraresambällets i Göteborg ordenshus varit under ombyggnad på samma tomt, mellan S. Hamng. och Drott- ninggatan, där Orden haft sitt hemvist i öfver 100 år. Blott själfva ytterfasaden åt den förstnämnda gatan i typisk em- prestil har af pietetsskäl bevarats lik- som den s. k. pelarsalen, en af de ståt- ligaste interiörer i landet och väl känd äfven af icke ordensmedlemmar. Den nya byggnaden står nu färdig att inom den närmaste tiden invigas. Ritningar

KAMMARHERRE C. LAGERBERG. *Dep. Provinsialmästare.*

under ledning af kam- marherre Lagerberg i spetsen för en för än- damålet särskildt verk- sam kommitté. Bygg- nadsarbetets utförande hvilat uteslutande på mycket stor och allmän ofertvillighet från en- skilda ordensmedlem- mars sida.

Foto: Johansson, Gbg.

Teckn: Bengt Skjerveparre

FRIMURARE-SAMHÄLLET I GÖTEBORG NYRESTAURE- RADE ORDENSHUS. *Inviges den 9 nov.*

Frimuraresamhället i Göteborg grundlades 1754 och fick till en början nöja sig med ambulatoriska lokaler. Först 1788 erhöil man en egen byggnad å tomten nr: 12 vid Drottninggatan och sedan denna 1802 nedbrunnit, inköptes den nuvarande tomten för sam- hallets byggnad. Den ledande kraften inom ordenssamhället var vid denna tid den bekante fält- och amiralitetsmedicus med dok- tor Per Dubb, hvars namn står bland de yppersta i samhallets tideböcker. I spetsen för Göta provinsiallogen står nu såsom provinsialmästare grosshandlaren Wilhelm Theodor Ewert och så- som dep. provinsialmästare kammarherre Carl Lagerberg. Ord- förande för S:t Andr.-logen i Göteborg är grosshandlaren Emil Collin och för S:t Joh. logen konsulin Ivar Fallenius. — Under ordenssamhällets direkta ledning står Frimurarebarnhuset i Göteborg, hvilket från sin stiftelse 1756 intill år 1830 varit inrymdt i egen byggnad. Från sistnämnda år verkar barnhuset endast genom direkta understöd till sina skyddslingar, hvilka uppfostras i sina hem eller hos fosterföräldrar. Barnhusets ansenliga fonder haiva bildats uteslutande genom välvilliga bidrag af ordensmedlemmar.

Godsagaren greve Jens af Trampe å Mjölkeröd i Bohuslän, som i mars detta år inträdde i tysk krigstjänst, har i dagarna på några veckors permission gästaf sitt gods i Sverige. Greve T. var tidigare löjtnant vid Kalmar regemente. I tysk krigstjänst utnämndes han till Oberleutnant och efter slaget vid Chemin des Dames, där han svårt sårades, till kapten i Preussiska lifgren- adierregementet König Friedrich Wilhelm III. Bland de utmär- kelser som kommit vår tappra landsman till del må nämnas järn- korset.

Teckn: Bengt Skjerveparre. *GREFVE JENS AF TRAMPE Å MJÖLKERÖD. Nyutnämnd kapten i Preussiska lifgren.-reg. König Friedrich Wilhelm III.*

ORVAR BERG.

En 9-årig scout i Nyköping, som nyligen tillde ats guldkorset för lifräddning. (Text å sid. 100) Foto: Lagerström, Nyköping.

Konstföreningen *Cirkeln* från Stockholm öppnade d. 2 november i Kleis utställningslokaler på Vesterbro i Köpenhamn en representativ utställning, som af dansk publik och kritik mottagits med stort intresse. Utställningen gaf i sin helhet en ganska god föreställning om vissa äldre och nya riktningar inom våra dagars svenska konst såväl inom målningens som skulpturens och grafikens område.

Bland utställarne märktes professorerna *Kallstenius*, *Wilhelm Smith*, *Olle Hjortzberg* samt *Wilhelm Behm*, *Oscar Hullgren*, *John Bauer*, *Edvin Ollers*, *Oskar Bergman*, *David Wallin*, *Eric Detthow*, *David Täg-*

“CIRKELNS”
UTSTÄLLNING I
KÖPENHAMN.

1. JOHN BAUER,
Utställningens arrangör
2. PROFESSOR OLLE
HJORTZBERG: “*Isak
bär veden**”.
3. PROFESSOR WIL-
HELM SMITH: “*Gumma
från Terracina*”.
4. OSKAR HULLGREN:
“*Mot solen*”.

ström, Otto Strandman, Ivar Johnsson m. fl.

Till portr, å sid. 99.

Guldkorset för lifräddning har i dagarna af styrelsen för Sveriges scoutkår tilldelats nioårige scouten *Orvar Berg*, son till slaktaren O. Berg i Nyköping. Anledningen till den hedrande utmärkelsen var den räddningsbragd Orvar Berg med fara för eget lif utförde den 11 juli i år, då han räddade en ung flicka från att drunkna,

Efter fotografier.

Klische: Bengt Sjöbergström

Öfver fotograf
ETT ROSLIN-PO TRÄTT, förvärfadt för enskild svensk samling. Hertigen af Praslin, porträtt måladt 1762.

T. h.: EN UNIK GÅFVA TILL NATIONALMUSEUM. En af Meissenskulptören Kändlers utomordentligt sällsynta djurbilder i naturlig storlek skänkt till Nationalmusei samlingar af konstsalaren och mecenaten grosshandlanden Ivan Traugott, Stockholm.

Foto. Malmström, Sthlm.

Ett ståtligt Roslin porträtt är i dagarna genom Fritzes hofbokhandel förvärfadt till Sverige. Porträttet, som tillkommit under den svenske mästarens vistelse i Frankrike och är signeradt "Roslin Suëdois 1762", framställer utrikesministern hos Ludvig XV Cesar de Choiseul, hertig de Praslin. En delikat färgbehandling, ett utsökt behag i själfva posen, och den sällsynta Roslinska förmågan att i handens och ansiktets hudfärg inlägga något lysande förnämt och lelvandegöra detsamma

En värdefull gåfva har Nationalmuseums afdelning för konsthandverk fått mottaga af en af ledamöterna i föreningen Nationalmusei vänner, grosshandlanden Ivan Traugott, nämligen ett af den gamla Meissenfabrikens märkligaste och sällsyntaste arbeten, en *getabock* af den underbara porslinsläuna, som på August den starkes befällning utfördes att dekorera stora galleriet i det japanska palatset i Dresdens Neustadt. Arbetet är utfördt af den berömda Meissenskulptören Johann Joachim Kändler mellan år 1732-1735 och levererades ursprungligen i fyra exemplar, hvilka numera samtliga förvaras i kungliga porslinsamlingen i Dresden "Johanneum". Där förutom fullbordades dock ett femte exemplar, i ett par smärre detaljer afvikande från de fyra öfriga

samt dessutom i motsats till dessa måladt i naturliga emaljfärger af hög konstnärlig kvalitet och det är detta som nu, efter föregående okända öden, från en af Berlins största konsthandlare, hos hvilken dess exorbitanta pris hållit det kvar under de senaste tio å tjugio åren, genom en enskild konstväns storslagna frikostighet blifvit införlifvad med Nationalmuseums samlingar. Museet är därmed den första offentliga samling förutom Dresdens "Johanneum", som äger prof på Johann Joachim Kändlers mycket berömda produktion.

T. v.: PRAKTUR I SILFVER FRÅN 1500-TALET, förvärfadt af privat konstsamlare och deponerad å Nationalmuseum. Text å sid. 103.

Foto. Malmström, Sthlm.

T. h.: "BORGARTRÄDET", de 400,000 Stockholmarne träd, inplanteras på Stadshuseis borgargård. — Pressfoto.

HAN SOM HANN.

SCHERZO. FÖR HVAR 8 DAG AF HJALMAR BERGMAN.

KLOCKAN 12.¹² skramlade tåget in i banhallen; 12.⁵⁷ var färjans afgångstid. Alltså tre dyrbara kvartar förspilda. Lyckligtvis hade han ett och annat att utträta. En del af resgodset skulle skickas till hotellet, en annan del skulle uthämtas, tullbehandlas och föras ombord på färjan.

Men först och främst skulle han sända ett ilteleggram, svar betaldt, till K. & P. På svaret berodde mycket, ofantligt mycket. Vidare måste han passa uppgående snälltåget 12.³⁴, han måste ovillkorligen träffa Karl. Fem minuter stod dem till buds: det var inte många ord de behöfde växla — men viktiga, ofantligt viktiga. Slutligen skulle han kila upp på banken. Och hämta post på hotellet. Samt äta, ty han var utsvulten. Och köpa sig en ny resmössa, ty han hade tappat den gamla. Blef det någon tid öfver — nåja, hvarför inte? — blef det någon tid öfver, kunde han skriva det där brevet till Gerda. Det där brevet, som borde ha skrivits i somras, eller ännu hellre i våras. Skulle han verkligen skriva det i väntsalen? Datera: Väntsalen i X. den —. Hvarför inte? Man måste begagna sig af livets hvilopunkter. Man andas ut, man besinnar sig, man fattar sitt beslut.

Han började i tankarna formulera brevet. Kära Gerda, som du minns fingo vi aldrig tid — tillfälle — eller rättare sagt —.

Längre kom han icke i konceptet, ty samtidigt hade han stuckit ut huvudet genom fönstret och ropat på bärare. Och när tåget saktade farten, hade han börjat samla ihop sitt pick och pack och skulle just beförda det vidare genom fönstret, då han plötsligt på perongen upptäckte Gerda. Ingen annan än Gerda, ensam i folkvimlet, stilla, tyst, lugn — nu som alltid.

— Gerda! ropade han, viftade med hatten, räckte sin väska åt bäraren. — Gerda! ropade han än en gång, gaf bäraren order. Och han tänkte: Detta är Försynens skickelse. Kom inte och säg någonting annat. Nu behöfver jag inte skriva brevet, och behöfver inte vänta på svar. Det är oerhördt fördelaktigt, det är, hvad det är.

Och han störtade ut ur vagnen, knuffade sig fram, grep hennes händer, kysste dem.

— Om du visste! sade han och viskade det tätt intill hennes öra — eller rättare sagt skrek det, ty bullret var betydligt i hallen. Om du visste, Gerda! Det fanns på hela jorden endast en person, som jag ville möta just nu. Och just nu möter jag just den personen. Är det inte en Försynens skickelse, Gerda? Minns du i våras? Jag har någonting att säga dig, som måste sägas. Just nu. Men vänta här ett ögonblick. Jag ska skicka ett telegram. Fem minuter bara!

Och han rusade åstad, vid hvart tionde steg svängande rundt på hälen för att se, att hon verkligen stod där och att hennes blickar följde honom och att hon log emot honom.

Han skref sitt telegram. Och under tiden tänkte han: Jag går rakt på sak: ja eller nej. Vi äro båda två för kloka och för ärliga att krumbukta. Om en sak kan afgöras på fem minuter, så tjänar det ingenting till att ofra en dag på den.

— Il-svar betaldt, skrek han åt tjänstemannen, stampande i golfvet. I himlens namn raska på, jag skall —.

Han såg på klockan: 12.¹⁶, 12.³⁴ skulle han träffa Karl, men dessförinnan måste han hämta pengar på banken. Det gällde, att inte splittra tiden. Banken låg tvärs öfver gatan — fem minuter fram och tillbaka. Återstod trettiofem minuter att odelade ägna Gerda. Godt.

Han sprang tvärs öfver gatan, fick sina pengar. Men

så var det posten! Hotellet låg två steg därifrån. Han sprang dit. Bredvid hotellet låg en mössaffär. Hur underbart väl allting samlade sig kring honom, utbjöd sig så att säga på kortast möjliga tid. Två minuter och han hade sin mössa. Posten tog längre tid. Den måste ögnas igenom. Ett bref kräfde omedelbart svar, men det kunde vara gjort på två röda minuter. Portiern stod genast till tjänst med papper och kuvert. Han raspade ned svaret. En rumskypare gled genom hallen med fackmässigt tysta steg, balanserade en bricka på fingertopparna. Smörgåsar. Det minde honom om att han var utsvulten. Han tog så många smörgåsar som rymdes i handen, slängde sin börs på disken och mumlade: Var så god, tag betalt! Så skref han, så åt han, så tänkte han:

Redan tolf och tjugutre. Det är en allvarlig sak, det här. Jag kommer för sent till färjan. Men det får jag finna mig i. Det ojämförligt viktigaste är, att jag får saken ordnad med Gerda. Förbannade klocka! Det gäller hennes lif och mitt lif. Det gäller vår lycka. Tolf och tjugufyra. För rätten skall jag hinna. Det var också tusan —

Han kuverterade brevet och slängde det åt portiern, i det han gaf honom adressen. Sprang. Glömde börsen och den nya mössan på disken, men det var nu en småsak, åtminstone börsen. Mössan måste han ha, fann det fördelaktigare att slinka inom boddörren och rycka till sig ännu en. Som han var känd, behöfdes hvarken betalning eller förklaring. Klockan tof och tjugusex störtade han åter in i banhallen.

Nu var frågan den: stod hon kvar, där han lämnat henne? Hvarom icke var det hela förkyldt. Att söka henne i folkvimlet —

Där stod hon. På samma fläck, i samma ställning, lika stilla, lugn, tyst. Han tvär-lannade, på täpsparne: förde handen till bröstet, där hjärtat dunkade våldsamt. Blodet sprängde i tinningarna, sorlade i öronen. Han kände yrsel. Ett ögonblick flög det för honom: jag jaktar för mycket, jag får slag —

Men så tänkte han:

Ånej. Jag är helt enkelt rörd. Där står hon lugn, stilla, tyst. Väntar. Hon har, hvad jag icke kan köpa för pengar. Lugnet. Det är det, hon skall gifva mig. Till skänks. För pengar kan det icke längre köpas.

Och för en gångs skull utan att snegla mot klockan — 12.^{27.34} — gick han fram till henne med lugna, afmätta, en smula trötta steg. Han tog åter hennes händer och kysste dem.

— Nu Gerda, sade han lågmäldt (det var för ögonblicket tämligen tyst i hallen), nu är jag här, och nu är tiden vår, helt och hållet vår.

Han såg henne in i ögonen, och hennes ögon logo mot honom soligt och skålmaktigt och en liten smula gäckande. Hon sade:

— Törs jag fråga — hur lång tid? Är helt och hållet vår?

Han slog ut med handen, en frikostig rikemansgest,

— Obegränsad. Jag kommer kanske för sent till färjan, men det får jag finna mig i. Det ojämförligt viktigaste är, att jag får tala ut med dig, Gerda. Får säga dig allt, hvad jag gått och burit på i min ensamhet. Det är för mig så viktigt, att jag gärna skulle ofra hela dagen.

— Ånej då! afbröt hon honom; men han fortsatte:

— Jo! Ty som skrifvet står: Hvad gagnar det människan, om hon ock vinner hela världen — ja, du förstär mig. Ser du, Gerda, jag är en ensam människa, en förtviflad ensam människa —

Någon rörde vid hans arm.

Han vände sig blixtnabbt om, rynkade ögonbrynen och knep ihop munnen till ett barskt afvisande uttryck. Men mannen, som stod inför honom, var en

Forts. å sid. 107.

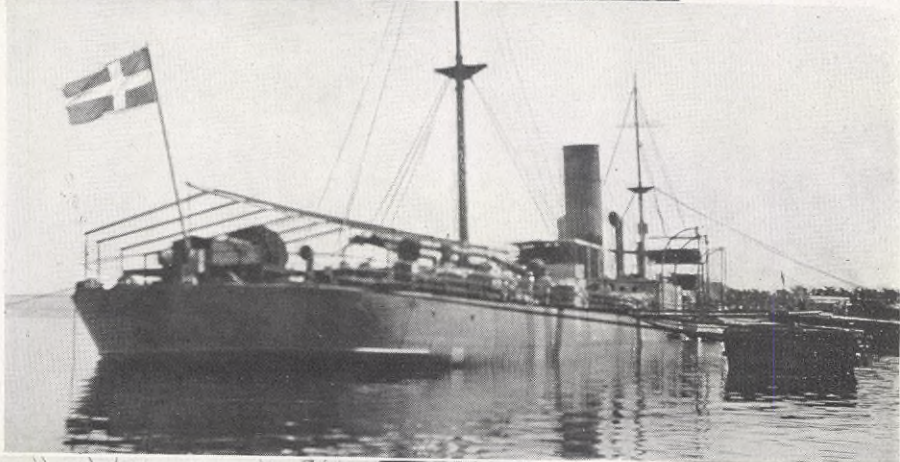
DEN SVENSKA HVE-
TELASTEN Å "HEL-
LENIC" I BRAND
UNDER HITRESAN
FRÅN AUSTRALIEN.

Efter fotos tagna
ombord.

1. FARTYGETS DÄCK
UNDER BRANDEN I
LASTEN. På väg till
nödhamn.
2. HELLENIC SÄNKT
I PAPEETES HAMN
FÖR ATT SLÄCKA
ELDEN.
3. HVETELASTEN
LOSSAS.
4. HELA HVEIELAG-
RET FÖRDT I LAND.

Rederiaktiebolaget
Transatlantics stora ån-
gare "Hellenic" har i da-
garna efte en äfventyr-
lig färd från Australien
med last af hvetet i da-
garna anländt till Göte-
borgs hamn.

Som man erinrar blef
fartyget den 18 juli i Sö-
derhafvet utanför Tahiti
utsatt för en förhärjande
eldsvåda. Elden, hvilken
först varsnades som en
rök uppstigande från far-
tygets inre, visade sig
snart allvarlig nog, i det
den redan härjade i lasten
under mellandäck. Situa-
tionen var kritisk och
manskapet arbetade hårdt
som för sitt lif. Efter
några timmar syntes det
omöjligt att kunna rädda
fartyget. Midskeppet stod

i ljus låga och bryggorna med styrlednin-
gen voro svårt hotade. Med utsvängda
långbåtar, som voro klara att hvilket ögon-
blick som helst tagas i bruk och under
oafbrutet bespolande af det ännu oskadade
akterskeppet, lyckades det Hellenic att
nära sig Tahiti, hvarifrån en lots på nat-
ten förde det nödställda fartyget intill
Papeete. Elden rasade alltifamt och nu
med sådan styrka att ångarens sidor af
hettan började buckla sig. Man måste då
tillgripa det yttersta medlet nämligen att
öppna ångarens stora bottenventil och sä-
lunda sätta fartyget under vatten. Härmed
vanns herravälde öfver elden, hvilken lik-
väl fortfor ännu några dagar i ångarens
inre, innan den fullständigt bekämpades.

I Tahiti kvarlåg ångaren för lossning
och torkning af hvetet samt därpå last-

ning af detsamma i fem veckor.
Det är sålunda efter en både
svår och långsam resa "Hel-
lenic" ändtligen nått Sverige
med sin dyrbara och efterläng-
tade last.

Text till bild å sid. 101.

Hos A.-B. Antikkompagniet i
Stockholm har i dagarna ut-
ställt en inom den internatio-
nella konstvärlden förnämlig
dyrbarhet, ett praktur i silf-
ver från 1500 talet. Uret är af
privat konstnär förvärfvad till
Sverige. Af alla de konst-
föremål som under kriget fun-
nit väg till vårt land torde detta
var ett af de allra värdefullaste.

Den unika pjäsen anses vara
af fransk härkomst.

Ångern: Kem. A.-B. Bengt Sjöberg, Bild-Öst.

FRÖKEN JESSIE WESSEL SOM OFELIA I "HAMLET" Å
K. DRAMATISKA TEATERN. — Foto. Flodin, Stockholm.

stormande ovationer höra sin stämmas prakt och glans. Den furstligt firade dagen avslöts med en fästlig och animerad bankett i Grand Hotells fästväning. (Biografi med anledning af 50-årsdagen återfinnes i n:r 4).

Den mycket begåfvade unga skådespelerskan vid Dramatiska teatern, fröken *Jessie Wesel*, som under senare år alltmer fäst kritikens och publikens uppmärksamhet vid sig genom en rad intelligent och temperamentsfullt utförda roller, har efterträtt fru *Maria Schildknecht* såsom *Ophelia*, hvilken roll hon söndagen den 27 oktober utförde för första gången. Den ömtåliga rollen fick i hennes framställning ett drömligt och naturligt behag, som var af en omedelbart gripande verkan.

Äfvenså blef fröken *Wessels* utförande af *Bertas* roll i *Anne Charlotta Edgren-Lefflers* "Sanna kvinnor", som tisdagen den 29 oktober hade sin premiär på Dramatiska teatern, en ny stor framgång för den unga skådespelerskan. I och med framgången i dessa båda roller torde hon också redan uppfyllt alla förhoppningar, såsom en af de mest begåfvade yngre krafterna vid den Dramatiska scen hon tillhör.

Till sekreterare vid Musikaliska akademien har i dagarna utnämmts tonsättaren herr *Olallo Morales*.

Akademien nyvalde sekreterare är född 1874, ingick vid musikkonservatoriet 1891, aflade 1898 kyrkosångare- och musiklärarexamen samt 1899 organistexamen. Efter studier i utlandet för professor *Henrich Urban* och *Teresa Carreno* var hr *M.* verksam i Göteborg som pianist, musiklärare och musikanmälare. Efter ny studieresa till England har hr *Morales* uppehållit sig dels i Göteborg såsom andre kapellmästare vid Göteborgs orkesterförening och dels under senare år i Stockholm såsom musikresenent. Sedan 1910 är hr *M.* ledamot af Musikaliska akademien.

På den viktiga post hr *Morales* nu bekläder kan hans alltid stora och varma intressen få en genomgripande betydelse för svenskt musiklif.

JOHN FORSELL Å 50-ÅRS DAGEN DEN 6 NOV., föremål för en utomordentlig hyllning från beundrare i in- och utland af hans stora sängkonst liksom från personliga vänner. Pressfoto.

På sin 50-årsdag den 6 november blef *John Forsell* föremål för utomordentligt rika och hjärtliga hyllningar, som i form af oändliga blomsterskördar, massor af telegram från såväl in- som utlandet samt personliga uppvaktningar gäfvade storartade bevis på hur den framstående sångaren med sin underbara stämma sjungit sig in i svenska hjärtan.

Sedan jubilarerna på förmiddagen mottagit de personliga uppvaktningarna, representerande ett stort antal kända konstvänner lät han på aftonen å teatern under

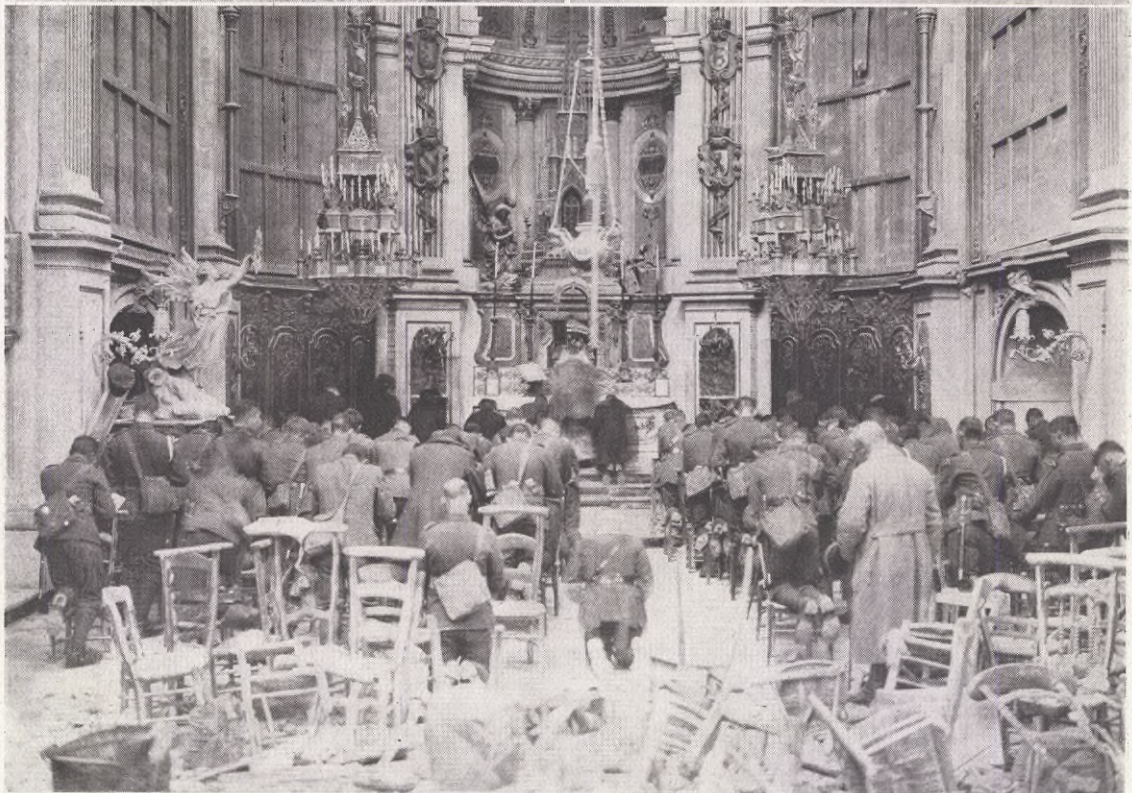

Foto. Jager, Sthlm.

Attbild: Ernst Sjöbergsmann.

OLALLO MORALES, i dagarna utsedd till sekreterare vid Musikaliska Akademien samt tidigare utnämnd till Inspektör öfver statsunderstödda musikorkestrar.

I DET ÅTERERÖFRADE CAMBRAI.

FRANSKE MINISTERPRESIDENTEN CLEMENCEAU (civil) i samtal med SIR DOUGLAS HAIG (midt för) och en engelsk general (längst t. h.); längst t. v. GENERALEN SIR JULIAN BYNG. — M CLEMENCEAU talar med invånare i Cambrai, hvilka under den tyska ockupationen hållit sig dolda i källare. — TACKSÄGELSEGUDSTJÄNST I KATEDRALEN. Efter fotografier.

Efter fotografi

BRITISKA TRUPPER PASSERA DET BRINNANDE CAMBRAI.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Svan-Gbg.

Efter fotografi

CAMBRAI NEDSKJUTET.

Kliché: Kem. A.-B. Bengt Sjöversparre, Svan-Gbg.

Forts. fr. sid. 102.

affärsvän af betydhet; han böt skyndsamt mask, slätade ut de barskaste rynkorna, klämde in ett litet leende i mungipan och i ögonvrån. Sade;

— Nej se. Ofantligt roligt. Du vill tala med mig? Tyvärr omöjligt. Upptagen. Du kan tala med Karl. Kommer med trettiofyra. Ni har hela fem minuter på er. Adjö. Farväl. Auf wiedersehen!

Vände sig åter till Gerda, men glömde att ta bort det lilla uttryckslösa leendet, som krampaktigt hängde sig kvar i mungiporna.

— som sagdt, kära Gerda, en ensam människa. Jag får allt oftare stunder af tomhet och leda. Arbetet räcker inte längre till att fylla mitt lif —

Gerda afbröt honom; hon sade:

— Där har du bäraren.

— Ändtligen! skrek han till och snurrade rundt. Hvar håller ni hus, människa? Behöfver ni en half timme för att bära sakerna till hotellet?

Han ref och rafsade i fickorna, slog sig för pannan. Han grep mannen i rockuppslaget, drog honom till sig, gaf honom inledningsvis en kort men kraftig skakning, sade:

— Se på mig karl, och försök att fatta hvad jag säger. Min börs ligger hos portiern på hotellet. I börsen finner ni polletteringsmärket. Här har ni nycklarna. Ni tar ut sakerna, tullbehandlar dem, för dem ombord, ställer in dem i kaptens hytt. Har ni förstått? I kaptens hytt — inte hos eidaren eller maskinisten. Skönt! Ge er i väg! Raska på!

Men då bäraren med krokiga knän lunkade därifrån, slog han sig på nytt för pannan, var med några skutt vid hans sida, högg honom i armen.

— Hör på! Om jag skulle komma försent till färjan, skall kaptan behålla mina saker ombord. Begriper ni? Ombord, ombord, ombord. Det är bra. Gå! Spring!

Och han gaf honom en afskedsknuff och återvände till Gerda, i det han lyfte på hatten, torkade svetten ur pannan.

— Ja, sade han och grinade plötsligt till, som om han velat bitas, vi lefva i formaliteternas land och tidevarf. Men, Gerda. Vi ska trotsa dem. Ja, det ska vi. Vi ska inte låta hvardagens alla struntsaker förkväfa det enda viktiga, Gerda, hör nu på. Jag står inte längre ut med detta tomma, flacksa lif, detta lefverne utan innehåll. Hvarje ny dag tycks mig vara en förspild Guds gåfva. Och det finns endast en människa, Gerda, endast en, som kan gifva mitt lif —

Hastigt höjde han handen, gjorde en rörelse, som om han velat lägga den öfver hennes mun.

— Nej, nej, nej. Låt mig tala först. Låt mig tala ut. Sedan blir det din tur. Vi vinner tid på det sättet —

Men hon sade:

— Käre, du får gärna tala så först som sist. Hela tiden. Jag bara undrar, om vi inte skulle kunna gå in i väntsalen? Så hörde jag kanske bättre —

— Jo, medgaf han, men ändrade mening efter en titt på stationsklockan.

— Nej, omöjligt. Hon är redan fem minuter öfver half. Karl kan vara här hvilket ögonblick som helst. Jag måste träffa honom —

— Är det mycket viktigt? insköt hon en liten blek och oskyldig fråga. Han gaf henne en misstänksam blick, ruckte på axlarna.

— Hvarken viktigare eller oviktigare än andra affärer. Men det är ett aftal. Jag har lofvat att möta honom. Det kommer att ta en kvarts minut, inte mer. Jag ska bara lämna honom pengar mot kvitto, som redan är utskrifvet. Förresten kan du hjälpa mig. Om du ser åt vänster, ser jag åt höger. På så sätt kan han inte undgå oss och vi sparar tid.

— Och hvad ska vi göra med den myckna sparade tiden? frågade hon, alltjämt oskyldigt och menlöst.

Skulle vi inte för en gångs skull och dagen till ära kunna slösa en smula med tiden?

Han ruckte till; han såg sig omkring, som om han sökt sig en utväg. Då tog han hennes hand i sin och med sänkt hufvud och med blicken fäst vid hennes kjortelfäll och vid fotspetsen, som stack fram därinunder sade han, lågmäldt:

— Gerda. Du är skarpsynt. Jag tror, att du läser i mig som i en öppen bok. Jag, jag är en slaf under klockan, en jäktad slaf. Jag vet inte, hur jag blifvit det. Hur det har kommit sig, och hur det kommer sig. Det är ingen som driver mig, och intet. Hvarken nöd eller människor. Jag är ständigt på språng, jagad från klockslag till klockslag. Hvad jag har för händer kan vara viktigt, det kan också vara oviktigt. Det är inte det, som är afgörande. Det är inte det, som driver mig. Nej, det är detta — att hinna, att hinna, att hinna! Ett ord bara, en ihålig, tom tanke. Men den är fruktansvärd, ty den släpper inte min hjärna och äter ut allt annat. Ja, det är ett spöke, tror jag. En spökande tanke. Hade kanske en gång verkligt lif men lefver nu som en vampyr. Och jag kan inte bli den kvitt. Icke ensam. Du minns hur det var i våras? Ett försök! Jag försökte att hejda mig, stanna, andas ut, besinna mig, tänka efter. Tänka efter om inte lifvet ändå skulle ha någonting annat än ett ett meningslöst jäktande att bjuda mig. Du vet bäst, att jag icke lyckades. Kanske sårade jag dig. Kanske tog du för likgiltighet, hvad som endast var oförmåga att slita mig lös från hvardagens kugg-hjul. Oförmåga att hålla helg. Jag fick aldrig säga dig —

Hon insköt, starkt men varligt:

— Du fick aldrig tid att säga mig —

Han knep ihop ögonen, stampade lätt med foten.

— Just det, Gerda. Men nämn inte spöket. Och nu! Nu kommer du i min väg och neka icke, att det är Försynen, som sändt dig! Hör bara på! Jag hade tre kvart, tre dyrbara kvartar, också en gåfva af Försynen. Vet du hur jag tänkte använda dem? Jag tänkte ägna dem helt och odeladt åt dig. Jag tänkte skriva ett bref, jag tänkte skriva — allt. Ja, jag hade redan börjat brevet i tankarna — då står du här lifs-lefvande framför mig. Midt i vimlet, i detta hus, som är det osaliga jäktandets högkvarter, står du heligt lugn och oberörd. Som alltid. Då förstod jag! Nu, just nu skall jag midt i allt vimmel och larm och jäktande hålla helg, min första stora helg. Jag skall säga henne allt —

— Och vinna tid, insköt hon lent och stillsamt.

Men han brydde sig inte om hennes gäckeri. Han betänkte sig ett ögonblick; så böjde han sig ned, han såg henne in i ögonen. Och sade allt. Allt som öfver hufvud taget behöfde och måste sägas.

Det skedde i sista stunden, ty samtidigt slamrade snälltåget, det uppgående, Karls tåg, in öfver de glänsande skenorna, fyllande loftet med svart rök och hela hallen med sitt dånande, fräsande, dunkande, flåsande larm. Folk strömmade till, hvirflande rundt, sopade af en osynlig, jäktande kvast. Men midt i hvirflarna, knuffad och stött från alla kanter, höll han oryggligt fast vid sitt beslut att hålla helg. Och att säga henne allt, hvad en man har att säga en kvinna. (Det är i själfva verket inte så mycket och kan, om man fattar sig kort och klart, mycket väl hinnas med på en två, tre minuter.)

Och under det han talade, trängde hans blick djupt in i hennes soliga, skälmska en liten smula gäckande ögon. Och han sökte med ängslig iver läsa svaret på sin fråga. (Ty det var naturligtvis en fråga han framställd, eller en bön, om man så vill.)

Hennes ögon tycktes svara ja. Ett soligt, obetingadt, hängifvet ja. Men ögon kunna dock gäckas,

Foto. Amberg & Preinitz, Stockholm.

Titel: Högst skulptörparis.

"SKANDALSKOLAN" Å INTIMA TEATERN I STOCKHOLM:

OSCAR BÄCKSTRÖM och fru EDITH ERASTOFF, som sir Peter och lady Teazle.

Det ryktbara lustspelet *Skandal-skolan* (The school for scandal) af den britiske komediförfattaren och för sin enastående värtalighet högt beundrade parlamentsledamoten *Richard Brinsley Sheridan* upplefde lördagen den 2 november en framgångsrik premiär på *Intima teatern* i Stockholm.

När pjäsen sålunda efter mer än 20 års hvilat änyo toges upp här i Sverige visar det sig att man träffat ett synnerligen lyckligt val. Med sina fint studerade societetsinteriorer, sin skarpa satir och blixtrande kvickhet fånglar *Skandal-skolan* ovillkorligen hvilken tids publik som helst, och endast en viss språklig otidsenlig vidlyftighet minner om att pjäsen daterar sig från ett så tidigt år som 1777.

Framförandet blef stycket fullt värdigt. *Intima teaterns* utmärkta förmågor lyckades ge lif och färg åt mångfalden af tacksamma typer och uppslupna scener, de äktenskapliga grälorgierna, Charles dryckesgille, porträttauktionen, den berömda skärmscenen i fjärde och skvallertextasen i femte akterna. Herr *Oscar Bäckström* som gästspelade i sir Peter Teazles roll, utvecklade hela den saltiga komik, hvarmed han gestaltat så många föregående oförgömliga roller. Fru *Edith Erastoff* som lady Teazle blef dock kvällens mest glänsande skapelse. I skepnad af ett par skvallersystrar gjorde fröken Doris Nelson och fru Tollie Zellman äfvenså mycken lycka.

Uppsättningen af pjäsen är ett kapitel för sig. Dess Chippingdalemöbler och äkta mattor representera den magnifikaste uppsättning som någonsin förekommit på en Stockholmsscenen, och värdet af det hela torde enligt uppgift icke understiga 100,000 kronor.

och han ville vinna bekräftelse af hennes mun. Därför vände han örat till och tryckte hårdt hennes hand som ett tecken att han väntade sin dom. Larmet i hallen var betydligt och uppbyggande all sina lungors kraft skrek hon i hans öra:

— Jag — har — icke — hört — ett ord. Du — får — säga det — en — annan — gång — om — du får — tid —

Han studsade. Tåget hade stannat och han for hastigt med blicken från fönster till fönster. Han tog några steg baklänges för att bättre kunna överblicka hela raden af vagnar. Och där — längst bort i andra vagnen från lokomotivet — upptäckte han honom, Karl, den, han väntade och måste träffa.

Han sade:

— Gerda — ett ögonblick! Bara ett ögonblick!

Och ännu en gång höll han helg, tog hennes små händer och kom hennes soliga ögon nära. Han viskade:

— Sedan Gerda — sedan är tiden vår.

Och rädd att äfven dessa hoppfulla och löftesrika ord skulle undgå henne, upprepade han med hög röst, nästan skrikande:

Sedan — säger jag — sedan är tiden vår —

Han skyndade bort. Det var inte längre lönt att vända sig om vid hvart tionde steg, ty folkvimlet skymde genast hennes lilla person. Alltså gällde det endast att taga vara på tiden. Karl stod på trappsteget, viiftade redan med kvittot i hand. Det tog en half minut att lämna honom sedelbuten och slunga till honom några ord. Så tillbaka!

Men någon högg honom i armen. Direktörn! Direktörn!

Det var bäraren, anfädd, flämtande, stammande.

— Direktörn — kapten säger — han kan inte — förstår direktörn — han törs inte — han vågar inte ta sakerna ombord — med mindre direktörn själf kommer —

Han rycker upp klockan. 12,44. Och färjan går 12,57. Alltså hela tretton minuter. Men hvad hon har att säga honom är antingen ett ja eller ett nej. Behöfver man mera än tretton minuter för ett så kort litet ord? Nej. Hvarför då slösa med tiden?

— Hälsa honom, att jag kommer! ropar han och kastar sig in i folkvimlet. Årmbåge höger ut och vän-

Forts. å sid. 111.

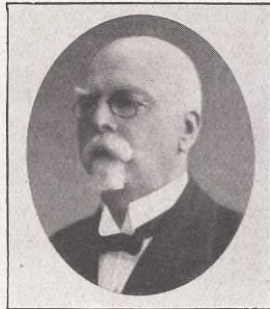
VECKANS PORTRÄTTGALLERI

C. A. HALLSTRÖM.
Prost. — Flodafors.
80 år 16 nov.*

I. A. BONNIER.
Bokförläggare. — Stockholm.
70 år 15 nov.*

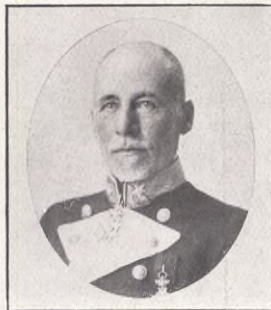
A. W. UGGLÅ.
Kamrerare. — Trosa.
70 år 29 okt.*

F. G. CLAESON.
Ingeniör. — Uddebo.
50 år 11 nov.*

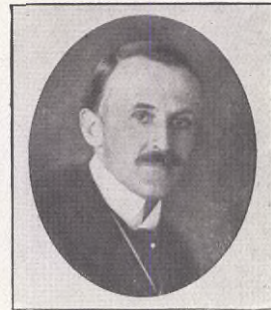
C. R. WERSÅLL.
F. d. Landshövding. — Västerås.
70 år 17 nov.*

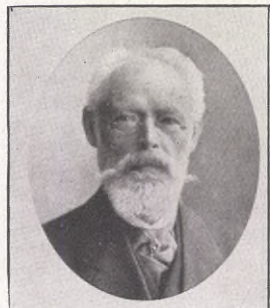
G. AF KLINT.
Konteramiral. — Stockholm.
60 år 6 nov.*

A. RENSTRÖM,
Hofrättsråd. — Stockholm.
50 år 31 okt.*

G. LAGERCRANTZ.
Försäkringsråd. Nytt. För-
likningsman. — Stockholm.

C. H. OHLSSON,
Ingeniör. — Stockholm.
70 år 7 nov.*

N. G. G. BOBERG.
Civilingeniör — Stockholm.
70 år 31 okt.*

A. NORRBY.
Nyutsedd Verkst. direkt. f. Traf-
förvalt. Göteborg.—Dal.—Gefle.*

F. C. AF BURENSTAM.
Trafikchef. — Eskilstuna.
50 år 14 nov.*

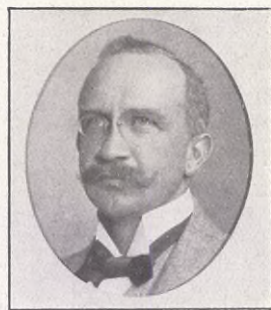
L. H. LUNDSTEDT.
Rådman. — Stockholm.
65 år 14 nov.*

E. G. J. PLANCK.
Rektor. — Enköping.
60 år 18 nov.*

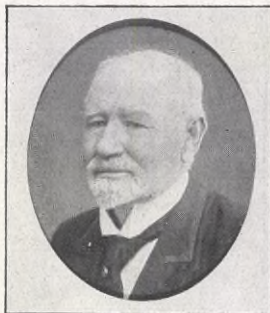

K. F. SUNDÉN.
Professor. — Göteborg.
50 år 30 okt.*

S. G. L. R. ALRUTZ.
Docent. — Upsala.
50 år 31 okt.*

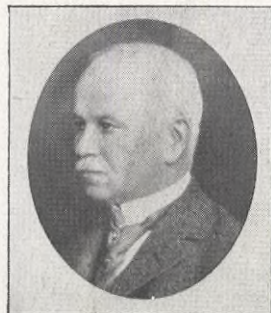
* Data å nästa sida.

E. WIBLING.
F.d. Kronolänsmän. — Norrala
75 år 31 okt.

F. A. JOHANSSON.
Apotekare. — Örebro.
60 år 4 nov.*

G. E. MARKMAN,
Jägmäst. i Grinsh. revir. —
Läggesta. 55 år 8 nov.*

O. L. SIÖSTRÖM.
Folkskolelärare. — Lärkeröd.
50 år 14 nov.*

P. M. BYSTRÖM †.
Häradssdomare. — Färila.
F. 48. † 2 okt.*

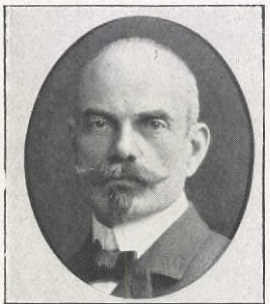
C. LUNDGREN †.
Revisor. — Stockholm.
F. 66. D 3 nov.*

E. LANGE †.
Med. lic. — Stockholm.
F. 77. † 31 okt.*

N. F. DAHLBERG †.
Bokförläggare. — Stockholm.
F. 87. † 29 okt.*

A. UDDENBERG †.
Konsul. — Stockholm.
F. 48. † 31 okt.

J. O. DEIJENBERG †.
Grosshandlande. — Göteborg.
F. 51. † 3 nov.*

W. DIDRING †.
Grosshandlande. — Stockholm.
F. 64. † 1 nov.*

E. A. ODÉN †.
Disponent. — Norrköping.
F. 85. D. 28 okt.*

CARL AXEL HALLSTRÖM. Stud. 55, prestv. 63, kyrkoh. i Floda 73, kontr.-prost i Oppunda ö. kontr. 80—18. Under många år ordf. i kommst. Sdn 72 styr.-led. i Söderm. l. folkhögsk. dess ordf. 88—12. Mångårig ordf. i länets slöjdnmd; led. o. mångårig ordf. i sparb. Landstingsman 01—09.

ISIDOR BONNIER. Inneh. af firman Adolf Bonnier, K. hof.-o. universitetsbokh. 67—74, då den övertogs af firman Albert Bonnier. Bokförl. 74—04; red. af Sv. bokhand.-tidn. 76—85 o. 88—12; stift. af o. ordf. i understödsfören. f. sv. bokh. sdn 82; styrlid. o. kassaförv. i Sv. bokförl.-fören. sdn 87. Ordf. i styr. f. Isaac Marcus boktr.-a.-b. sdn 73. Kyrkoförestånd. i Mossiska förs. i Stockh. sdn 06.

ALEXIS UGGLA. Förvalt. v. Stockh.—Västerås—Bergsl. järnv. föränd. i Västerås 76, kamrer v. bol. huvudkontor i Stockholm 98—18. På sin tid led. af Västerås fattigv.-styr., stadsfullm. samt verkst. dir. v. gas- o. elektr.-verket.

FRITZ CLAESON. Utex. fr. Chalmers tekn. läroanst. 87; anst. som tekn. ledare v. den af fadern grund. fabriken, senare ombild. t. Uddebo trikäbr. a.-b. t. 88—13 då fabr. öfverg. t. a.-b. Sv. fören. trikäfabriker. Sdn 08 inneh. af fabr. Spindeln. Ordf. i komm.-nmd sdn 02 samt i tax.-nmd, led. af präfn.- o. krigsskonj. skattenmd.

CLAES WERS. LL. Ujtn. v. Sv. art.-reg. 69, major 93; fullm. i Riksgälds-kont. 88—92, landshöfd. i Kopparb. l. 93, konsult. statsråd 94, chef f. Fin.-dep. 95—97; landshöfding i Västmanl. l. 01—16. Af K. Maj. förordn. led. af styr. f. Örebro—Köpings järnv. a.-b. Kommend. m. st. k. N. O. Biograf o. helsid.-portr. ärg. XV: 6.

GUSTAF AF KLINT. Ujtn. v. Flott. 79, i fransk ör.-tj. 87—90, komm.-kapt. 2 gr. 1900, i gr. 04, chef f. kommunik.-afd. i Flott. stab 03—07, stabsh.-chef h. Inspekt. af Flott. sjöförm. 07—09, kommandör 09, chef f. uoffr.- o. sjöm.-kår. i Karlskr. 11, chef f. Sjöförsv.-dep. kommandöexp. 12, konter.-amiral i marinen 18. Led. af Krigsvet.-akad. o. Örlogsman.-sällsk.

ANDERS RENSTRÖM. Stud. 86, jur. utr. kand. 92; e. o. not. i G. hofr. 93, i Sv. hofr. s. å.; e. o. not. i Stockh. rådstr. 97; tisk. i Sv. hofr. 04, ass. 05, hofr. råd 09.

CARL OHLSSON. Efter afslut. tekn. stud. anst. v. Kockums mek. verkst. öfvert. 79 som disp. ledn. af Mattsonska brygg. i Ma mö; grund. 87 Kristinebergs brygg. i Vexlö. Sdn 12 bosatt i Lidköping villastad.

GOTTFRID BOBERG. Afg. ex. fr. Tekn. Inst. V. 69, anst. v. olika industr.-företag i Sverige samt v. svaufvelgruvor i Spanien t. 78; h. firman Wiman & Co i Stockh. 79—89. Sekr. i Sv. teknolog. fören. 70—79 o. 83—94, kamrer o. räkningsförare der 90—10.

AXEL NORRBY. F. 69, stud. 89, stat.-skr. 92, byråass. v. Bergslag. 99 traf.-insp. i Filipstad 06, trafikdir. i Göteborg 09. Tillträder i jan. befattn. som verkst. dir. f. den f. Bergslagarnas, Gefle—Dala o. Södra Dalarnes järnvägar gemens. Trafikförvalt. Göteborg—Dalarne—Gefle.

FREDRIK AF BURENSTAM. Stat. insp. v. N. Söderm. järnv. 95, kontr. o. traf. chefsass. 99, trafikchef sdn 02.

HERMAN LUNDSTEDT. Stud. 73, hofr.-ex. 80, v. hfd 83, aman. i Eckle, dep. 84, not. i Sv. hofr. 89, stadsnot. i Stockh. 91, rådman der sdn 05 ordf. å 6 afd. 10.

ERIK PLANCK. Stud. 77, fil. kand. 81, lär. i Beskowska skolan i Stockh. 82—90, ex. lär. v. Lärarne semin. i Stockh. 87—90; adj. v. Linköpings h. allm. lärov. 93—02, v. h. reallärov. å Österm. i Stockh. 02—09; rektor v. Ateneum f. fl. 05—08, v. realskolan i Enköping sdn 09. Led. af öfverstyr. f. Stockh. folksk. 07—09; led. af Enköp. skolråd 17; Inspekt. f. arbet-föreläs. 18. Styr.-led. i A.-B. Ateneum f. fl. i Stockholm.

KARL FRITIOF SUNDÉN. Stud. 87, fil. lic. 1900, fil. dr. 04, doc. i eng. språket v. Ups. univ. Sedan 13 inneh. af Andrew Carnegies professor i eng. språket o. litter. v. Göteborgs högsk.

SIDNEY ALRUTZ. Stud. 86, fil. lic. 1900, fil. dr. 01, doc. i psyk. v. Ups. univ. s. å. Sdn 09 led. af Internat. komm. f. psykolog. kongr., förste

sekr. i Insit. f. psykol. forskn. i Upsala. Utg. skriffer. I vår tids Lifsför-
gor 97-10, samt tidskr. Psyke sdn 06. Leder det psykolog. labor. arbet-
ten alltsedan dess inrätt. Omfattande vetensk. skriftställarverksamhet.
AUGUST JOHANSSON. Apot.-ex. 85, förestod apot. o. med. förråd samt
blef 02 inneh. af apot. i Burträsk; sdn 14 inneh. af apot. Hjorten i Örebro.
OLOF SJÖSTRÖM. Folkskollär.-ex. 90, lär. v. folkskol. i Lärkeröd. 92.
Utg. Palestinas geografi o. Trädgårdslära i sammandrag f. fol.-skolan-
Led. af Entomolog. sällsk. i Lund. Skönligt skriftställ.

MAGNUS BYSTRÖM, f. Eg. egend. Nordanäng i Gefle. 1. Ordfr. i komm.-
st., i valdistr. f. A. Kamm.; led. af skolråd, skiftesgodman, led. af präfn.
o. tax.-nmdr. Sdn 05 häradssomare. Mångårig led. af hushålln.-sällsk.
landstingsman, ordfr. i skogsv. komm.

CONRAD LUNDGREN f. Stud. 84, fil. kand. 89; intr. i Telegr.-styr. 91,
aman. 97, revisor som 16; förste not. i Riksd. A. K. sdn 01. Var Arends
stenografisystems främste målsman i vårt land; egnade sig med stort in-
tresse åt detta system, tog 85 initiativ t. bild. af Sv. stenografiförb.; mång-
årig ordfr. i styr. f. Stockh. Arendsören.

EINAR LANGE f. F. i Helsingfors, stud. i Köpenh. 95, fil. kand. 98
med. kand. 02, med lic. 06; prov-läkare i Västerhaninge. Tj.-gjorde
under 10 år som civil läkarsuppl. o. inneh. därvid förordn. som prov-läk.
i olika delar af landet. En högt begåfvad, själfständig personlighet m.
vidtomfattande kulturella intressen.

JOHAN OLOF DEJENBERG f. Efter afl. stud.-ex. kontorsansst. i Göte-
borg; etabl. egen firma 76 slutl. ombild. t. aktiebol. 01 under firma Järn-
aktiebolaget m. D. som verkst. dir.

WILHELM DIDRING f. Efter afslut. skolutd. affärsverksam samt disp.
f. Kratsboda hattfabr.; etabl. senare egen grosshand. hvilken han för ett
tital år sedan lemnade för att egna sig åt sina kommun. o. soc. intres-
sen. Kyrkovärd inom Oscars förs. Led. af öfverstyr. f. R. Korset har D.
inom denna instit. inlagt högst betydande förtjänster. Gaf uppslaget t.
svenska R. K. hjälpkomm. f. krigsfångar, hvarigenom Sverige kunnat vara
massor af olyckliga i fångenskap t. gagn o. hjälp.

ANTON ODÉN f. Deleg. i firmån Anton O., Norrköping; disp. f. Belysn.-
a.-b. Tomten, Fastigh.-a.-b. Linden o. Borgs fabri.-a.-b.

HAN SOM HANN.

Forts. fr. sid. 108.

ster ut stick! Han är van vid trängsel och behandlar
sina medmänniskor med hänsynslöst förakt. Likväl
går det inte fort att taga sig fram, nej, det går lång-
samt, tum för tum, fot för fot, segt, förtvifladt lång-
samt. Han kämpar mot den täta, sega massan, kämpar
som i en mardröm. Hans hjärta arbetar tungt
och ojämt, ansiktet blir gråaktigt blekt och sköljes af
svett, som icke blott är ansträngningens. Han mumlar
för sig själf:

Tänk om jag inte hinner!

Hinner? Det är inte nu och här det spöket passar.
Hinner, hinner? Det är slut med dess makt. Hinner?
Väntar hon icke på mig, hon som är lugn och
oberörd, stilla förbida?

Och han kämpar, tum, för tum, fot för fot kämpar
han sig fram genom det jaktande folkvimlet, fram till
hennes som är lugn och oberörd, stilla förbida.

Plötsligt vänder han sig om, ser upp mot stations-
klockan. Men den gången ej för att taga befallning
af sin herre Tiden. Nej, han vill helt enkelt
bestämma platsen, där hon finns. Eller fanns. Ty
han minns att hon stod rätt under klockan, något litet
till vänster kanske men dock så, att hon hade klockan
nästan rätt under sig.

Där finns hon inte längre, vare sig just där eller i
närheten. Och nu börjar trängseln lättas: snälltåget
har satt sig i gång, folkmassan vältrar mot portarne,
snart finns det inte ett tjog lif på perrongen.

Han ser sig omkring. Nej. Han går genom vänt-
salen. Nej. Han stiger ut på trappan. Nej. Han
går åter igen in i hallen. Nej, nej. Han ropar, Gerda!
Det låter vanvettigt. Gerda! I den tomma hallen.
Gerda! Nej, han kan sannerligen inte ropa. Han
måste leta. Hvad betyder det, om han försummar
färjan? Ingenting. Hvad betyder allting annat i jäm-
förelse med detta — att ha lämnat henne utan att få
svar? Att för en struntsaks skull ha lämnat henne
utan att få svar!

Han måste leta, han måste h'inna leta —

Nej, nej, nej, han måste leta, om det så skall ta
hela hans lif i anspråk. Hela evigheten. Ty det finns
ingenting viktigare och alltså icke heller något att
hinna. Tiden är afsatt, klockan störtad.

Någon ropar hans namn. Han värtannar, trycker
handen mot bröstet. Han vågar icke vända sig om.
Det är icke hennes röst, men det kan dock vara nå-
gon, som hon har sändt.

Men det är det inte: det är helt enkelt ett tele-
grambud som kommer med svar på hans il. Han
stoppar det oläst på sig och skyndar ut. Ty just nu
har han fått en räddande tanke — han vet ju, hvar
hon bor. Det är endast tre minuters väg — Minuter?
Å tyst med minuter! Om det så vore tre timmar,
tre dagar, tre år.

Emellertid springer han, storspringer. Ringer på
dörren och hamrar på den samtidigt. Den öppnas
genast. Han frågar: Är Gerda hemma?

Det är hennes mor, som svarar:

— Nej kors bevars-väl. Hon har rest bort.

— Omöjligt, säger han, omöjligt! Jag träffade
hennes nyss vid stationen.

Gumman nickar och småler:

— Javisst hon skulle fara med snälltåget, uppgående.

Berättade hon inte det?

Han svarar icke. Han sluter ögonen och ser henne
framför sig. Jo, alldeles riktigt — där — just där
vid kjolkanten står en liten gul resväska. Den hade
han alltså icke sett. Och hvarför skulle hon eljes
ha varit nere vid stationen? Det hade han alltså icke
tänkt på. Nej, hur skulle han haft tid att tänka på det?

Men nu har han.

Och gumman säger, småmysande och förtroligt:

— Jo, det var en farlig brådska med den resan.
Hon gick till taget en timme för tidigt. Se oss emel-
lan sagdt — jag antar att Gerda själf inte ville be-
rätta det — så skön hon bort och visa sig för hans
släkt. Ja, ni vet väl, att hon är förlofvad —?

I detsamma slår klockan ett. Då ropar han adjö,
störtar utför trapporna, storspringer ner mot hamnen.
Ty det låter ju tänka sig, att färjan är några minu-
ter försenad, och att han ännu kan hinna —

Han hinner. I sista sekund hoppar han ombord
och rusar med oförminskad fart in i kaptenens hytt.
— Hvar är mina saker? frågar han. — Jo, de finnas
där, välbehållna. Godt.

Han sjunker ned på stolen, får någonting att dricka.

Kapten säger:

— Du jaktar ut dig. En vacker dag får du slag.
Inte ska en gammal karl springa på det där sättet.

— Nej, mumlar han. Nej, men jag hade gifvit mig
tusan på att jag skulle hinna.

Han tar upp sitt telegramsvar, tillägger:

— Och jag hann!

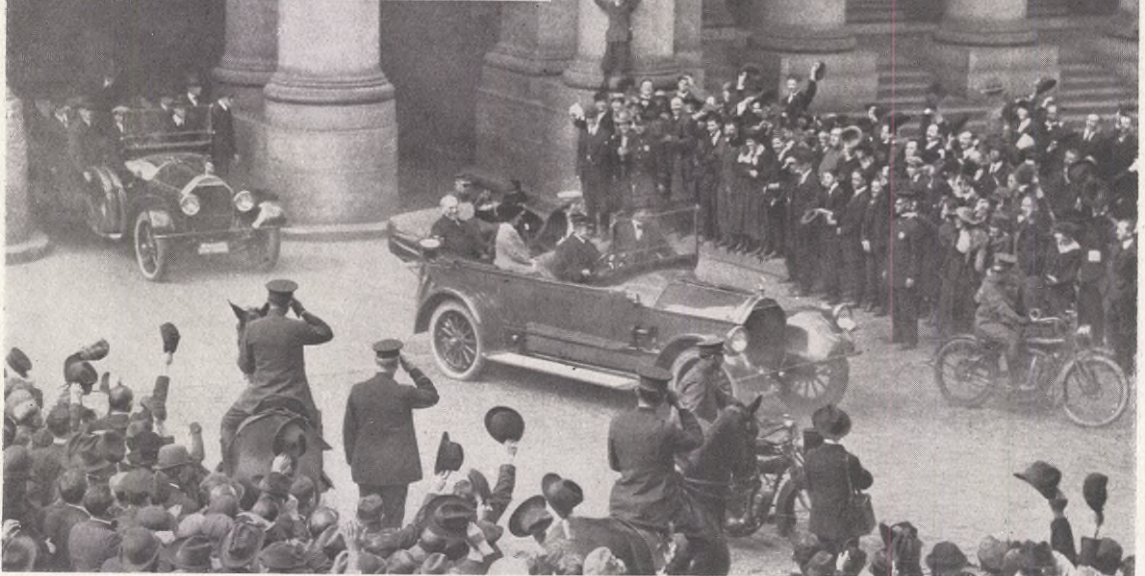
Så läser han sitt iltelegram, ett svar från affärsvän-
ner af betydelse. Och lyckligtvis säger det honom
att den resa han nu företager är den viktigaste och
mest betydelsefulla, han öfverhufvud taget kan före-
taga. Han torkar svetten ur pannan, suckar och säger:
— Fattas bara, att jag inte hade hunnit.

VÄRLDSKRIGET.

I dessa öfversikter af Europas krigsläge är det må-
hända sista gången ofvanstående rubrik kommer till
användning. På den enda ännu kämpande fronten
skall vapenrasslet snart ha afstannat, och öfver Europa
sänker sig världsfreden med dess sällsamma tystnad,
dess bidan och spänning inför det ovissa kommande.

Det är ej ännu möjligt att urskilja hvad som skett
och dagligen i snabb följd sker. Svallvågorna gå
ännu för oroliga och höga. Namn dyka upp och för-
svinna, dynastier utplånas; allt är i rörelse, allt under
bildning, ingenting fixerat. Aldrig i hela historien
har världen befunnit sig i djupare nöd, i starkare
skakning, under väldigare pånyttfödelse.

Akt för akt upplöses det stora sorgespelet. Efter
Bulgariens afall och Turkiets nederlag och under-
kastelse har Tysklands siste vapenbroder Österrike-
Ungern genom att vända sin bundsförvant ryggen axlat
opportunitetens kapp i hopp att därigenom vinna
några fördelar vid den stundande uppgörelsen. Hur

—färd fotograf.

Klicher Krim, A.-B. Front SUIVversarre, Ståttu—Oby

PRESIDENT WILSON HYLLAS I NEW YORK vid ankomsten till Pennsylvania järnvägsstationen.

grymt det missräknat sig visa de oerhördt hårda och förödmjukande italienska villkoren för vapenhvilen.

Sådana dessa och de preliminära fredsvillkoren öfver hufvud gestaltat sig äro de en djup missräkning för hela det Europa som hoppats att här en hörnsten skulle läggas för ett framtida nationernas förbund. Redan vid uppgörelsen med Bulgarien och Turkiet framstod det klart att den humana grundval som uppburit de ryktbara 14 punkterna bildade basen endast för den ideella principen, medan tillämpningen skulle komma att bottna i de nationella lidelsernas djup. De senaste italienska villkoren för Österrike-Ungern inge ytterligare starka farhågor för att denna i Washington inledda, i Versailles fortsatta och i de allierades högkvarter på västfronten avslutade fredspreliminär kan komme att leda till en ny och inre katastrof för det centrala Europa, hvars återverkan på hela den öfriga världsdelen ej skall utebli.

Redan från början har Italiens roll i kriget burit tvetydighetens prägel. Dess bekanta väderleksrapporter ha under stridens hela gång så vidt möjligt sökt ursäktat att det med braskande åthäfvor förberedda del agandet i realiteten blef af så ringa eller ingen betydelse. När nu Österrike Ungern af inre oroligheter måste sträcka vapen begagnar Italien detta tillfälle att för det inom sig själf söndersprängda landet uppställa fordringar som på en gång äro oerhördt

hårda och förnedrande. Betecknande för hur förnedrande de syns är att kaisar Karl vägrat att underskrifva dem och därmed samtidigt frivilligt nedlade högsta kommandot öfver sitt lands armé.

Emellertid följa händelserna slag i slag och den sista för hela Europa mest betydande uppgörelsen — de allierades med Tyskland — har efter ententekonferensen i Versailles definitivt fastställts. Härmed är dock Hvita huset tillsvidare afstängt och det offici-

ella samtalet afbrutet. Tyskland har hänvisats till marskalk Foch för att få kännedom om de allierades villkor för vapenhvila.

Redan den 6 november eller samma dag denna president Wilsons sortiereplik i den historiska dialogen föll angäfvos tyska delegerade vara afresta till västfronten för att taga del af villkoren. I Tyskland har spänningen i afvaktan på den efterlängtade freden utlösts i en del militära oroligheter som, förvisso allvarliga nog, dock icke torde bli af afgörande ödesdiger betydelse i en stat med detta lands i grund kultiverade och disciplinerade befolkning. Af prologerna för bundsförvanterna att döma torde villkoren för hufvudmotståndaren bli ofantligt hårda.

Under dessa stora händelser tilldrar sig krigsfronten endast ringa uppmärksamhet. Man vet att de allierade ända från Rawlinsons armé i norr till amerikanerna vid Verdun öfver hela fronten, där vattendrag ej hindrat deras framfart, tillkämpat sig åtskilliga nya framsteg utan att dock förmå bryta igenom den tyska muren. Med dödsförakt in i det sista, med Hindenburgs ord ringande i öronen att dess enighet nu är liktydig med Tysklands ära, framtid och frihet har den hållit stånd — alla dess tidigare segrar blekna mot denna ett dugande, tappert och hårdt utmattadt folks sista tappra försvarsstrid mot en öfvermakt, som numera är så många gånger större att dess segrar icke äga någon ära mer.

INNEHÅLL: Professor Ewert Wrangel (biografi och helsidesporträtt). — Konst och teater. — Svenska och utländska bilder. — Världskriget. — Veckans Porträttgalleri. — "Han som hann", novell af Hjalmar Bergman.

Eftertryck af text eller illustrationer i HVAR 8 DAG utan angifvande af källan förbjudes vid laga påföljd.

För Berättelser och Historietter gäller ovlkorligt förbud.

F. A. B. HVAR 8 DAGS TRYCKERI, GÖTEBORG.